

تحلیل یک روزنامه‌نگار پیشکسوت از کار رسانه‌ای در ایام جنگ: به دشمن گراندهیم!

سردبیر و مدیر مسئول سایت خبری «الف» در تشریح وظایف رسانه‌ها در ایام جنگ و تأکید بر رعایت ملزومات آن گفت: کار رسانه‌ای در شرایط جنگی با غیر جنگی تفاوت دارد. بسیاری اطلاعاتی که در زمان صلح خبر بود در زمان جنگ اطلاع یا به اصطلاح گزاردان به دشمن است. بیژن مقدم افزود: بخش زیادی از ابزارهای رسانه‌ای که مادر اختیار داریم وسایلی است که جریان نوین اطلاعاتی دنیا در اختیار مقرر می‌دهد مادر سرزمین‌های اشغالی خبرنگار و دوربین نداریم اما افراد مختلف در سرزمین‌های اشغالی یا کشورهای همسایه آن با گرفتن فیلم و ارسال یا بارگذاری آن در صفحات شخصی‌شان به ماکم می‌کنند. وی ادامه داد: مثلاً وقتی موشک مادر تل آویو منفجر می‌شود فیلمش توسط شهروندان آن مناطق با موبایل گرفته شده و برای دیگران ارسال یا در شبکه‌های اجتماعی بارگزاری می‌شود. شاید ۹۹ درصد فیلم‌هایی که از اصابت موشک‌های ما به سرزمین‌های اشغالی ثبت و توسط سیمای جمهوری اسلامی ایران پخش می‌شود ناشی از همین فرایند است. مقدم افزود: ما باید قدر این ابزار رسانه‌ای را بدانیم. البته باید مواظب هم باشیم در دام تصاویر و فیلم‌های جعلی هم نیفتیم. مثلاً ممکن است تصویری وجود داشته باشد که مربوط به جنگی دیگر است و ما آنها را به اشتباه منتشر کنیم. این باعث کاهش اعتماد مخاطب به رسانه ما می‌شود. در اینجا رسانه‌های ما باید با استفاده از سواد رسانه‌ای خود ابتدا این تصاویر را ارزیابی و راستی آزمایی کرده و تنها تصاویر مربوط را منتشر کنند.

سردبیر سایت الف در پاسخ به این پرسش که وظیفه رسانه‌ها در این مقطع چیست: گفت: ابتدا باید پرسیم آیا کار رسانه‌ای در شرایط جنگی با غیر جنگی تفاوت دارد یا خیر؟ پاسخ مثبت است. ما نمی‌توانیم با همان دست‌فرمانی که در شرایط غیر جنگی عمل می‌کرده‌ایم در جریان جنگ هم رفتار کنیم. بسیاری اطلاعاتی که در زمان صلح خبر بود در زمان جنگ اطلاع دادن به دشمن است. مقدم ادامه داد: فرض کنید دشمن یک سایت هسته‌ای ما را زده است. اگر خبر نگر برود و گزارش تهیه کند و بگوید برای این سایت هیچ اتفاقی نیفتاده است در واقع دارد به دشمن می‌گوید دوباره یا چند باره این سایت را هدف قرار بده. صاحب امتیاز سایت الف گفت: در شرایط جنگی باید روحیه نیروهای خودی را تقویت کرد. بحث جزخوانی در جنگ‌های کنونی هم کاربرد دارد. فرماندهان نظامی و کارشناسان می‌آیند و از طریق رسانه‌ها دشمن را تهدید می‌کنند و قدرت خود را بر رخ‌وی می‌کنند. این نه تنها بد و نکوهیده نیست بلکه لازم هم است.

چگونه باید خبر داد؟

مقدم وظیفه دیگر رسانه‌ها در زمان جنگ را آرامش بخشیدن به جامعه دانست و تصریح کرد: رسانه‌ها باید با اطلاع‌رسانی درست و دقیق جلوی شایعات دروغ را بگیرد. اگر این کار صحیح انجام نگیرد وضعیت پمپ بنزین‌ها، فروشگاه‌ها و سوپرمارکت‌های ما طور دیگری می‌شود. یعنی بگویند درست است کشور در شرایط جنگی است اما مساله‌های محتاج عمومی جامعه در حال مدیریت شدن توسط حکومت است.

وی بابیان اینکه رسانه‌ها نباید به اقدامات طرف مقابل ضرب‌بیشتری دهند گفت: البته برخی موارد را احتما باید گفت. مثلاً اینکه دشمن به فاز ۱۴ پارس جنوبی حمله کرده است. زیرا اگر نگوئیم نمی‌توانیم هدف قرار دادن پالایشگاه دشمن از نظر افکار عمومی قابل قبول نیست. ما باید بگوئیم که رژیم اسرائیل مثلاً آمده فلان نیروگاه برق ما را زده و بخش‌هایی از یک شهر ما را در خاموشی فرو برده است تا بتوانیم نیروگاهش را بزنیم. و گرنه دشمن می‌گوید ایران دارد زیرساخت‌های انرژی ما را یکطرفه می‌زند و برای افکار عمومی داخلی و به طور کلی دنیا مظلوم‌نمایی می‌کند. مقدم همچنین از رسانه‌ها خواست از انتشار تصاویر دلخراش خودداری کنند و انتشار این عکس‌ها در زمان صلح را هم نادرست خواند. / ایرنا

بازدید رییس جمهور از ساختمان خبر صدا و سیما: صدای حقیقت خاموش شدنی نیست

کرد. پس از حمله صهیونیست‌ها به ساختمان شیشه‌ای جام جم، پیمان جبلی رئیس سازمان صدا و سیما در پیامی آورد: این حمله نشان از هدف‌گیری دقیق رسانه ملی به عمق استراتژیک رسانه‌ای دشمن دارد. فرزندان رشید مردم عزیز در رسانه ملی با صدای رسا اعلام می‌کنند، عزم ما در نقش‌آفرینی جنگ ترکیبی راه افتاده از سوی دشمن صهیونی چندین برابر شده است و هیچ خللی در اراده ما برای شکست رسانه‌ای جبهه کفر به وجود نیامده است.

مسعود پزشکیان دیروز با حضور در سازمان صدا و سیما از ساختمان خبر که مورد حمله رژیم صهیونیستی قرار گرفت بازدید کرد و در این بازدید با تشکر از فعالیت رسانه ملی در این ایام، گفت: صدای حقیقت خاموش نشدنی است. در این بازدید پیمان جبلی رئیس سازمان صدا و سیما رییس جمهور را همراهی کرد. رژیم صهیونیستی در ادامه حملات جنایتکارانه عصر روز دوشنبه (۲۶ خرداد) به ساختمان شیشه‌ای صدا و سیما در حال پخش زنده اخبار حمله

گفت‌وگو با یک پژوهشگر رسانه درباره تمرکز رسانه‌ها بر حقیقت و پرهیز از شایعه‌پراکنی:

هشدار در مورد جنگ روانی

عمومی درباره شیوه‌های فریب رسانه‌ای، شناسایی اخبار جعلی و اهداف جنگ روانی، باعث کاهش تأثیرگذاری روایت‌های مسموم می‌شود. سلیمانی فاخر افزود: همچنین تأخیر یا سکوت رسانه‌های رسمی، خلأ اطلاعاتی ایجاد می‌کند و میدان را برای شایعات باز می‌گذارد، بنابراین رسانه‌های داخلی باید با صداقت حرفه‌ای و زیرکانه، به موقع و مستند پاسخ مناسب را در اختیار مخاطبان قرار دهند.

تأکید بر ترویج گفت‌وگوی ملی

این پژوهشگر رسانه درباره چگونگی تقویت وحدت و همدلی در میان افراد جامعه توسط رسانه‌ها بیان کرد: رسانه‌ها در شرایط فعلی می‌توانند با تمرکز بر روایت‌های امیدبخش، همبستگی ملی، بازتاب صدای همه اقشار و پرهیز از دوقطبی‌سازی، نقش مهمی در تقویت وحدت ایفا کنند. وی اظهار داشت: به عنوان مثال رویکرد شجاعانه سحر امامی مجری شبکه خبر که در زمان اجرای زنده و حمله به سازمان صدا و سیما اتخاذ کرد، یک نمونه عالی برای روایتگری از شجاعت، غرور و عزت ملی است و در مقابل می‌توان به تضعیف و تبیین اقدام ناجوانمردانه حریف اقدام کرد. سلیمانی فاخر گفت: همچنین روایت حوادث در قالب داستان و قصه می‌تواند اثرگذاری آن را تقویت و ماندگار کند، به عنوان مثال با قصه‌گویی و دراماتیک کردن زندگی بانوی معلمی که در حمله رژیم صهیونیستی به شهادت رسید، می‌توان بر جنایات اسرائیل تأکید کرد.

این کارشناس رسانه تأکید کرد: ترویج گفت‌وگوی ملی، بر جسته‌سازی فداکاری‌ها و اجتناب از حاشیه‌سازی‌های تفرقه‌برانگیز، زمینه‌ساز همدلی و آرامش اجتماعی خواهد بود. باامداد ۲۳ خرداد، در پی حمله تروریستی رژیم صهیونی به تهران و تعدادی از شهرهای کشور، شماری از فرماندهان نظامی، دانشمندان و مردم غیرنظامی به شهادت رسیدند. به دنبال این جنایت رژیم صهیونیستی، رهبر انقلاب شامگاه ۲۳ خرداد در یک پیام تلویزیونی تأکید کردند: نیروهای مسلح، رژیم رذل صهیونی را بیچاره خواهند کرد و ان‌شاءالله با قدرت عمل، زندگی برای آنها تلخ خواهد شد و با آنها مامشات نخواهد شد. جمهوری اسلامی ایران در پاسخ به حمله و حشیانه رژیم صهیونیستی، عملیات وعده صادق ۳ را با شلیک صدها فروند موشک به سمت سرزمین‌های اشغالی آغاز کرد و ادامه داد. فرمانده معظم کل قوا ۲۸ خرداد در دومین پیام تلویزیونی تأکید کردند: ملت ایران در مقابل جنگ تحمیلی محکم می‌ایستد همان‌گونه که در مقابل صلح تحمیلی نیز محکم خواهد ایستاد و این ملت در مقابل تحمیل، تسلیم هیچکس نخواهد شد. سپاه پاسداران انقلاب اسلامی شامگاه دیشب اعلام کرد: موج هجدهم عملیات وعده صادق ۳ در مرکز فلسطین اشغالی و فرودگاه بن‌گورین علیه اهداف نظامی و مراکز پشتیبانی عملیاتی ارتش رژیم صهیونیستی به صورت حجم‌انبوهی از پهپادهای انتحاری و رزمی شاهد ۱۳۶ و موشکهای نقطه‌زن سوخت جامد و مایع به اجرا درآمد و اهداف از پیش تعیین شده را به حول و قوه الهی با موفقیت نابود ساخت.

رژیم صهیونیستی در این حملات به بسیاری مراکز غیرنظامی و مسکونی حتی درمانی حمله کرده است. سخنگوی وزارت بهداشت دیروز (جمعه) و در هشتمین روز از جنایات و حشیانه رژیم صهیونیستی علیه ایران، از حمله راکتی این رژیم به یک بیمارستان دیگر تهران در ساعات اولیه باامداد خبر داد و گفت: این سومین بیمارستان ایران است که مورد تهاجم قرار می‌گیرد؛ ۶ آمبولانس و یک مرکز جامع خدمات سلامت هم تاکنون مورد حمله دهنشانه دشمن صهیونی قرار گرفته است. / ایرنا

کارشناس و پژوهشگر رسانه با اشاره به چگونگی انتشار اخبار توسط رسانه‌ها در شرایط جنگی گفت: تمرکز آنها باید بر حقیقت و پرهیز از هیجان‌زدگی، شایعه‌پراکنی و خشونت‌نگاری باشد و روایت و تحلیل آگاهانه و مقابله با جنگ روایت‌ها از الزامات پوشش خبری در این شرایط است. محسن سلیمانی فاخر درباره نقش رسانه‌ها و وضعیت آنها در انعکاس اخبار حمله رژیم صهیونیستی به کشورمان اظهار داشت: حمله اسرائیل به ایران صرفاً یک رخداد نظامی نیست بلکه بخشی از جنگ روایت‌هاست و مسئولیت اصلی رسانه‌ها در چنین شرایطی، حفظ حقیقت، صلح و کرامت انسانی در روایت است. وی گفت: در بازنمایی رسانه‌ای رویداد نظامی و سیاسی یا هر بحران مشابهی، رعایت اصول حرفه‌ای و اخلاقی حیاتی از جمله واقع‌گرایی بدون هیجان‌زدگی باید مدنظر قرار گیرد؛ روایت باید بر اساس داده‌ها، منابع معتبر و گزارش‌های میدانی باشد، نه گمانه‌زنی یا احساسات.

سلیمانی فاخر افزود: تمرکز بر پیامدها نیز باید مدنظر قرار گیرد، تحلیل زمینه‌های تاریخی، سیاسی و انسانی بحران از انتشار صرف تصاویر خشونت‌بار مهم‌تر است. این کارشناس رسانه با اشاره به بازتاب چندبعدی از وقایع بحرانی همچون جنگ اظهار داشت: باید دیدگاه‌های افراد مختلف اعم از تحلیلگران، مردم، قربانیان حتی منتقدان رسمی در روایت‌ها حضور داشته باشند و کرامت انسانی، موقعیت مجروحان و جان‌باختگان و بازماندگان در روایت‌ها رعایت و حفظ شود. وی بیان کرد: هشدار به جنگ روانی نیز در این شرایط باید مدنظر قرار گیرد و رسانه‌ها باید مخاطب را نسبت به جنگ روایت‌ها، جعل واقعیت و جنگ شناختی آگاه کنند.

رعایت «نباید»‌ها در انتشار اخبار

سلیمانی فاخر اظهار داشت: با این وجود، «نباید»‌هایی هم در بازنمایی اخبار همچون بی‌طرفی، دروغین، تقلیل بحران به تقابل نظامی وجود دارد، نباید کل موضوع به «پاسخ موشکی» و «قدرت دفاعی» محدود شود؛ باید جنبه‌های انسانی، سیاسی و رسانه‌ای نیز بر جسته شوند.

این نویسنده با اشاره به پرهیز از مصرف‌زدگی خبری گفت: نباید بحران به یک شو، نمایش و سرگرمی خبری تبدیل شود، در این شرایط، هر روز سوژه جدیدی می‌طلبید و فراموشی سریع در پی دارد.

وی درباره چگونگی پوشش اخبار جنگ توسط رسانه‌ها بیان کرد: در این شرایط بحرانی، رسانه‌ها باید با دقت، مسئولیت‌پذیری و تحلیل‌گری عمل کنند. تمرکز آنها باید بر حقیقت و پرهیز از هیجان‌زدگی، شایعه‌پراکنی و خشونت‌نگاری باشد.

سلیمانی فاخر افزود: روایت و تحلیل درست و آگاهانه، گفت‌وگو با کارشناسان آگاه و مقابله با جنگ روایت‌ها از الزامات پوشش خبری است. رسانه باید به جای دامن‌زدن به ترس و دوگانه‌سازی، زمینه‌ساز آگاهی، گفت‌وگو و آرامش باشد.

این کارشناس و پژوهشگر درباره وظایف رسانه‌های داخلی برای مقابله با رسانه‌های معاند مانند اینترنشنال اظهار داشت: رسانه‌ها برای مقابله مؤثر با رسانه‌های معاند که با انتشار اخبار جهت‌دار به دنبال ایجاد اختلاف داخلی و برهم زدن آرامش جامعه هستند، باید به جای واکنش احساسی، راهبردی، رسانه‌ای و مبتنی بر اعتماد عمومی عمل کنند.

وی گفت: مهم‌ترین راهکار در این شرایط، ارتقای سواد رسانه‌ای جامعه و اطلاع‌رسانی شفاف است، آگاه‌سازی

شام ایرانی
به روایت
سید ابوطالب

